

სასამართლო სისტემის რეფორმის განხორციელება - ანალიზი და ევროპული პერსპექტივა -

ულის ჰაგენლოხი

დრეზდენის უმაღლესი სამხარეო სასამართლოს ყოფილი პრეზიდენტი

I.

მას, ვისაც ქართულ სასამართლოში დღეს არსებულ სიტუაციაში უკეთ გარკვევა სურს, აუცილებლად უნდა იცოდეს წარსულში განვითარებული მოვლენების შესახებ. უპირველეს ყოვლისა, მან უნდა იცოდეს, თუ რა შეცდომები იყო დაშვებული, რათა ისინი აღარ განმეორდეს.

II.

შესაბამისად, დასაწყისში განხილული იქნება ქართულ სასამართლო სისტემაში აქამდე განვითარებული მოვლენები და მისი დღევანდელი მდგომარეობა.

1. დაახლოებით 20 წელია, ქართულ სასამართლო სისტემაში, ძალაუფლების ცენტრი და ამ ძალაუფლების მფლობელი პირები თითქმის უცვლელი რჩება.

რა თქმა უნდა, ამ პერიოდის განმავლობაში, კონკრეტული ადამიანები, რომლებიც ფორმალურად ახორციელებენ მენეჯერულ ფუნქციებს, მუდმივად იცვლებოდნენ. უმეტეს შემთხვევაში, მიმდინარეობდა შიდა როტაცია ან იცვლებოდნენ ის ადამიანები, რომლებიც ისედაც არაფერს არ წყვეტდნენ. რეალურად, ბოლო ოცი წლის განმავლობაში მომხდარი ყველა ცვლილე-

ბისა თუ ტურბულენტობის მიუხედავად, ფაქტობრივი ძალაუფლების მქონე ადამიანების ბირთვი ძირითადად ხელუხლებელი დარჩა. ძალიან ცოტა მოსამართლე თუ დანინაურდა და მოხვდა გადანაცვეტილების მიმღებთა წრეში ან პირიქით, – დატოვა ეს წრე.

მიუხედავად იმისა, რომ ქართული სასამართლო სისტემის ძალაუფლების ცენტრის პერსონალური ბირთვი უცვლელია, ამ ადამიანების მიწნაფება არასოდეს ყოფილა ქართულ სასამართლო სისტემაში ევროპული ღირებულებების ინტენსიური დანერგვა და გატარება. როგორც წესი, სხვა საკითხები უფრო პრიორიტეტული იყო.

აქედან გამომდინარეობს **პირველი თეზისი:**

ყველა, ვისაც სურს ქართულ სასამართლოში მიმდინარე შიდა პროცესები ევროპულ სტანდარტებს მიუახლოოს, მზად უნდა იყოს იმისათვის, რომ საერთოდ ვერ მოიპოვებს ან მხოლოდ მინიმალურ მხარდაჭერას მიიღებს სასამართლო სისტემის ძალაუფლების ცენტრისაგან. თუმცა, ქართული სასამართლო სისტემის მთელი მმართველი დონის ერთ, განსაზღვრულ კატეგორიაში მოქცევა დაუშვებელია. კერძოდ, მენეჯმენტის ის წევრები, რომლებიც უფრო ნაკლებად მჭიდროდ არიან დაკავშირებულნი ძალაუ-

¹ გერმანიულიდან თარგმნა ნატალი გოგიაშვილმა.

ფლების ცენტრთან, უფრო მეტ მზაობას ავლენენ ზემოაღნიშნულ საკითხთან მიმართებით, რაც, სულ მცირე, ინოვაციებზე უარის ართქმამი გამოიხატება.

2. მეორე თეზისის ასახსნელად, პირველ რიგში, საჭიროა დაახლოებით ათი წლის წინანდელი სიტუაციის განხილვა. საქმე ეხება სასამართლო ხელისუფლების შიგნით დისკუსიისა და დიალოგის კულტურის ჩამოყალიბებასთან დაკავშირებულ მზაობას. დაახლოებით ათი წლის წინ სიტუაცია, მისი უზოგადესი მოხაზულობა, შემდეგნაირი იყო:

მოსამართლეები უვადოდ არ ინიშნებოდნენ. 2012 წლის ოქტომბრის საპარლამენტო არჩევნების შემდგომ, მნიშვნელოვანად შეიცვალა პოლიტიკური და საზოგადოებრივი ლანდშაფტი. თუმცა, სასამართლო სისტემის ძალაუფლების ცენტრში მყოფი პირები კვლავ ყოფილ პოლიტიკურ უმრავლესობასთან იყვნენ აფილირებულნი. შესაბამისად, 2015 წლის ბოლომდე, ერთი მხრივ, იუსტიციის უმაღლეს საბჭოსა და სასამართლო სისტემის ძალაუფლების ცენტრსა და, მეორე მხრივ, ახალ პოლიტიკურ უმრავლესობას შორის ურთიერთობა საკმაოდ დაძაბული იყო. თუმცა, აღნიშნული სიტუაცია, გარკვეული მიზეზის გამო, 2015 წელს, როდესაც ცენტრალურ ევროპაში საშობაო პერიოდი იდგა, მოულოდნელად და ფუნდამენტურად შეიცვალა.

სასამართლოებში აღნიშნული მოვლენების შედეგად წარმოშობილი კონფლიქტები დღემდე არ ჩამცხრალა. ქართული მართლმსაჯულების ძალაუფლების ცენტრის მიერ თავდაპირველად აღებული კურსი მოსამართლეთა შორის საყოველთაოდ გაზიარებული არ ყოფილა. კერძოდ, 2013 წელს მოსამართლეთა შეხვედრები და კონფერენციები, ნაწილობრივ, ძალიან კონტროლერული, ზოგჯერ ტურბულენტურიც კი იყო. მოსამართლეთა შორის ჩამოყალიბდა რეფორმისტთა მოძრაობა, რომელიც მანამდე თითქმის წარმოუდგენელი კრიტიკის გამოთქმას ბედავდა და, ნაწილობრივ, ფუნდამენტური რეფორმების გატარებას ითხოვდა. მართალია, რეფორმების აღნიშნული მცდელობები საკმაოდ მალევე ჩაიშალა, თუმცა ამის მიზეზების გაანალიზება დღესაც მნიშვნელოვანია:

რეფორმების მსურველთა პოზიციის გამჟღავნებელმა „საქართველოს მოსამართლეთა ერთობამ“ თავდაპირველად სწრაფად მოიპოვა თანამოაზრეები მოსამართლეთა შორის. თუმცა, მას, დაახლოებით ასეთივე სისწრაფით, გამოაკლდნენ მასში შემავალი მოსამართლე წევრები; ნაწილი იმ მიზეზით, რომ უმაღლესმა საბჭომ ისინი, მოსამართლეთა გამოსაცდელი ვადის ამოწურვის შემდეგ, უვადოდ აღარ დანიშნა (ეს ეხება ძირითადად: 2014 და 2015 წლების პერიოდს) და ნაწილი კი იმიტომ, რომ მათ თავადვე დატოვეს მოსამართლეთა ერთობა. ქართულ მართლმსაჯულების სისტემაში ვრცელდებოდა სხვადასხვა ვერსიები აღნიშნული მოვლენების მიზეზებზე, რომელთა სისწორის ზუსტი შეფასება გარედან შეუძლებელია. ყოველ შემთხვევაში, წმინდა სტატისტიკური თვალსაზრისით, არსებობდა კავშირი „მოსამართლეთა ერთობის“ დატოვებასა და შემდეგ ამ მოსამართლის უვადოდ დანიშვნას შორის. რადგან, სხვა შემთხვევაში, განსაკუთრებით იმ მოსამართლეებს, რომლებიც იყვნენ მოსამართლეთა ერთობის წევრები ან მხარს უჭერდნენ მას, სხვებზე უფრო ხშირად ეუბნებოდნენ უარს უვადოდ გამწესებაზე. მოცემული სტატისტიკური ურთიერთკავშირი საკმარისი იყო იმისთვის, რომ მოსამართლეებს შეეძნოდათ შთაბეჭდილება, რომ შიდა რეფორმების ადვოკატირება ეჭვქვეშ აყენებდა მათი უვადო დანიშვნისა და კარიერული განვითარების პერსპექტივას.

მოსამართლეთა ერთობის ფაქტობრივ კოლაფსს თან დაერთო ის ფაქტიც, რომ მოსამართლეებს, რომლებსაც ჯერ კიდევ ჰქონდათ შინაგანი მისწრაფება რეფორმებისკენ, აღარ ჰქონდათ იდეების გაცვლის, კონცეფციების ერთობლივი შემუშავებისა და იზოლაციის წინააღმდეგ ბრძოლის პლატფორმა. შედეგად, სასამართლოებში ყველაზე კრიტიკული ხმა გაჩუმდა.

აქედან გამომდინარეობს და დღემდე ძალაშია **მეორე თეზისი:**

ალტერნატიული კონცეფციების მაკოორდინირებელი და გამავრცელებელი ორგანიზაციის გარეშე, ცვლილებების შიგნიდან განხორციელება რთულია. თუმცა, ქართული მართლმსა-

ჯულების სისტემაში არსებული რეალური მდგომარეობა და ფაქტობრივი ურთიერთობები არ იძლევა კარგ ნიადაგს ასეთი ორგანიზაციის ჩამოყალიბებისთვის. „მოსამართლეთა ერთობის“ გამოცდილების შემდეგ, არსებობს ფარული შიში იმისა, რომ იმდროინდელი მოვლენები შეიძლება გამეორდეს, თუ მოსამართლეთა ახალი გაერთიანება ჩამოყალიბდება.

მესამე თეზისი:

პოლიტიკური და სამოქალაქო საზოგადოების განცხადებები ყოველთვის არ ეფუძნება სასამართლოს შიდა პროცესების ცოდნას. აქედან გამომდინარე, გარედან შეთავაზებული, კონსტრუქციული მიზნისაკენ მიმართული წინადადებები და რეკომენდაციები შეიძლება საფრთხეს ქმნიდეს, განზრახულის ნაცვლად საპირისპირო ეფექტს იწვევდეს.

2012 წლის შემდგომ პერიოდში სასამართლოს შიგნიდან რეფორმირების მოძრაობის წარუმატებლობა, ამ მხრივ, ერთგვარი გაკვეთილია. იმ დროს არსებობდნენ ცალკეული პოლიტიკოსები თუ სამოქალაქო საზოგადოების წარმომადგენლები, რომლებიც ზოგადად ყველა მოსამართლის გათავისუფლების მომხრენი იყვნენ, ხოლო საერთაშორისო ექსპერტთა ზოგიერთი რეკომენდაცია სხვა ქვეყნების აღმასრულებელ თუ საპარლამენტო სექტორთა გამოცდილებას უფრო ეყრდნობოდა, ვიდრე ქართულ სასამართლო სისტემაში არსებული მდგომარეობის სპეციფიკურ ცოდნას. ყოველივე აღნიშნული იყო კონტრპროდუქტიული, რამაც, ფაქტობრივად, ქართული სასამართლო ხელისუფლების ძალაუფლების ცენტრი კი არ შეასუსტა, არამედ გააძლიერა. მან სასამართლო კორპუსის სოლიდარობა გაამყარა და ქართული სასამართლო სისტემის ძალაუფლების ცენტრს მისცა შესაძლებლობა, მოსამართლეთა მფარველი წმინდანის როლი მოერგოთ.

ვინც ქართველ მოსამართლეებს ერთიანად აკრიტიკებს და ყველას ერთიანად აყენებს ეჭვის ქვეშ, უნდა გაითვალისწინოს ასევე შემდეგი:

ბევრი ქართველი მოსამართლე თავადვე არის დაეჭვებული. მათ უკვე იხილეს, რომ მათი

კოლეგების არცთუ ისე მცირე რაოდენობა, რომლებიც ადრე მოსამართლეები იყვნენ, დღეს მოსამართლეები აღარ არიან. ისინი საკუთარ თავს ეკითხებიან, რომელი მოსამართლეები დაინიშნენ უვადოდ 2015 წლამდე და რომლები – არა. მათ ეეჭვებათ, არის თუ არა საკადრო გადანაცვლებების ოფიციალურად გაუღებელი მოტივები ის რეალური მიზეზები, რომლის გამოც მოსამართლე ინიშნება ან არ ინიშნება. ისინი ხედავენ, რომ სასამართლო სისტემის ძალაუფლების ცენტრის მიმართ „კეთილგანწყობილი“ დამოკიდებულება, სულ მცირე, სტატიკურად მაინც, პროფესიულ წინსვლას ჰპირდებათ. მოცემული გარემოების ერთობლიობამ კი ბევრი მოსამართლე მიიყვანა იმ დასკვნამდე, რომ გაჩუმება და „ურჩობაზე“ უარი ყველაზე უსაფრთხო გზა იქნებოდა თანამდებობის შესანარჩუნებლად. ზოგიერთი მოსამართლე აღნიშნულ მდგომარეობას განიცდის, მაგრამ, წარსული გამოცდილების გამო, ხელი ჩაიქნია და არსებულ რეალობას მოერგო.

თუმცა, სასამართლოების შიგნიდან განახლება შესაძლებელია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ყველა ევროპულად მოაზროვნე მოსამართლე აქტიურად მიიღებს მონაწილეობას აუცილებელი რეფორმირების პროცესში. ამისათვის ამ მოსამართლეებმა უნდა გადალახონ ის ფარული შიში, რომ მათ შეიძლება პროფესიული კუთხით პრობლემები შეექმნათ, თუ ისინი იაქტიურებენ ევროპული ფასეულობების გადმოღებისა და დანერგვის საქმეში.

აღნიშნულს უკავშირდება მეოთხე თეზისი:

ქართული სასამართლო სისტემა ცუდ მდგომარეობაშია, როდესაც საქმე ეხება სასამართლოს შიდა დისკუსიის კულტურასა და კონსტრუქციულ კრიტიკას. მაგალითად, მოსამართლეთა შეხვედრის მიმდინარეობა, რეფორმაზე ორიენტირებული „მოსამართლეთა ერთობის“ ხანმოკლე არსებობის პერიოდიდან, უნდა შევადაროთ მოსამართლეთა იმ კრებებს, რომლებიც მანამდე ან მას შემდეგ იმართება.

მოსამართლეთა კრებები არის სასამართლო თვითმმართველობის გულის გული. „მოსამართლეთა ერთობის“ წევრებმა და მომხრეებმა მოსა-

მართლეთა ეს გული ძლიერად აამუშავეს, განსაკუთრებით კი – 2013 წელს. გარდა ამ ხანმოკლე ეპიზოდისა, საქართველოში, ტრადიციულად, მოსამართლეთა შეხვედრებზე სიტყვისა და აზრის თავისუფლების დეფიციტია. ღიად გამოხატული განსხვავებული აზრი თითქმის არ ისმის, არ შეინიშნება რაიმე კონსტრუქციული კამათი და ზოგჯერ დროულადაც კი არ ხდება შეტყობინება მომავალი კენჭისყრის შესახებ. მოსამართლეების უმეტესობა ამ ყველაფერს ყოველგვარი აშკარა წინააღმდეგობის გარეშე ეგუება. ასეთი ქცევა, რომელიც უკიდურესად ატიპიურია მოსამართლეთათვის, იმაზე უფრო ნათლად მეტყველებს სასამართლოებში არსებულ სიტუაციასა და არაერთი მოსამართლის დაშინებულ მდგომარეობაზე, ვიდრე ყველა სამეცნიერო ანალიზი ერთად აღებული.

მეხუთე თეზისი შემდეგია: რამდენიმე მოსამართლე თავისი ქცევით უზარმაზარ ზიანს აყენებს ყველა სხვა მოსამართლისა და მთლიანად ქართული სასამართლოს რეპუტაციას. ინტეგრაციის პროცესთან მიმართებით, აღნიშნული წარმოადგენს რეალურ საფრთხეს, ვინაიდან, შესაძლოა საქართველომ ევროკავშირის მიერ დადგენილი მოთხოვნები, სხვა საკითხებთან ერთად, სწორედ იმიტომ ვერ დააკმაყოფილოს, რომ სასამართლო სისტემა მრავალი წლის განმავლობაში ვერ ახერხებდა რამდენიმე მოსამართლის წინააღმდეგ წაყენებული ბრალდებების გამოძიებას:

მედიისა და არასამთავრობო ორგანიზაციების განცხადებებში დიდი ხანია მიმდინარეობს საუბარი იმაზე, რომ ზოგიერთი მოსამართლე სერიოზულ პროფესიულ გადაცდომებშია შემჩნეული – უფლებამოსილების ბოროტად გამოყენება, ნეპოტიზმი და ა. შ. აღნიშნული ბრალდებები იმდენად სერიოზულია, რომ საქართველოს ახლო მეგობარი სახელმწიფო, იძულებული გახდა, ზოგიერთი მოსამართლისთვის თავის ტერიტორიაზე შესვლაც კი აეკრძალა, თუმცა ამანაც ვერ შეცვალა „ხელის დაფარების“-პოლიტიკა და ქართული სასამართლო სისტემის წარმომადგენელ პასუხისმგებელ პირებს გარე თვალისთვის თვალსაჩინო განმარტებაც კი არ გაუკეთებიათ

აღნიშნულზე. პირიქით, დაწესებულმა აკრძალვებმა კიდევ უფრო გააძლიერა (ისედაც უკვე ძლიერი) არსებული კორპორაციული სოლიდარობა სასამართლო სისტემის ძალაუფლების ცენტრის მიმართ და ცალკეული მოსამართლეები კონტრშეტევაზეც კი გადმოვიდნენ.

თუმცა, ყველა მოსამართლემ უნდა იცოდეს, რომ სამართლებრივ სახელმწიფოში, ამგვარ სიტუაციაში შეიძლება იყოს მოქმედების მხოლოდ ერთადერთი გზა, რაც, ერთი მხრივ, ახსნა-განმარტების გაკეთებაში გამოიხატება და, მეორე მხრივ, მითითებაზე უდანაშაულობის პრეზუმფციის შესახებ, სანამ გამოძიება ან შემდგომი პროცედურული წარმოება არ დასრულდება. ყოველი პასუხისმგებელი პირი, რომელიც არ განმარტავს ამ საკითხს და ყველა მოსამართლე, რომელიც „ერთგულების დადასტურებას“ ჩქარობს საკითხის შესაბამის გამორკვევამდე, საფრთხეს უქმნის და არყევს მთელი სასამართლო სისტემის მიმართ ნდობას. ხელის დაფარების შთაბეჭდილება საზიანოა ნებისმიერი მოსამართლისთვის, მათ შორის, იმ მოსამართლეებისათვისაც, რომელთაც პირადად არაფერი ჩაუდენიათ. ასეთი მიდგომა დიდ დაბრკოლებას წარმოადგენს საქართველოს ევროპისკენ მიმავალ გზაზე.

ამასთან, უნდა აღინიშნოს, რომ მოცემული თემების შესახებ დისკუსია სასამართლო პოლიტიკის ჩრილში უფრო საგნობრივი გახდებოდა, თუ საქართველოში დაინწყებოდა ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებებზე გარკვეული თანმიმდევრული და მიზანმიმართული რეფლექსია. მარტივად რომ ვთქვათ – თითოეულ სასამართლოს აქვს, დარღვეული უფლებების საკითხის განხილვისას, გარკვეული დისკრეცია, რომელიც დამოკიდებულია იმ პროცედურული თუ მატერიალურ-სამართლებრივი დარღვევის ხასიათზე, რომელიც გასაჩივრებულია. თუ მოსამართლე მიიჩნევს, რომ მისი პირადი შეფასებები ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებითაა გამყარებული, სწორად მოიქცევა, თუ, უპირველეს ყოვლისა, საკუთარ თავს ჰკითხავს: რითი იყო ევროპული სასამართლოს ამგვარი გადაწყ-

ვეტა მოტივირებული და რა ჩათვალა მან მნიშვნელოვნად და რა – არა (ეს შეიძლება უფრო მნიშვნელოვანიც კი იყოს).

III.

მიუხედავად იმისა, რომ ბოლო წლებში სასამართლო სისტემაში ცვლილებები თითქმის არ განხორციელებულა, დინამიკური იყო **საკანონმდებლო სფეროს განვითარება**, რომელიც მიზნად ისახავდა სასამართლოს შიდა სტრუქტურის ცვლილებას. შედეგად, საკანონმდებლო ჩარჩო-პირობები საგრძნობლად გაუმჯობესდა. თუმცა, ზოგიერთი დეტალი საკმაოდ საეჭვოა და ყველა ღიად დატოვებული პრობლემა ჯერ კიდევ არ არის დამუშავებული.

1. პარლამენტის მიერ 2021 წლის დეკემბრის ბოლოს განხორციელებული ორგანული კანონის ცვლილება განიხილება, როგორც წარუმატებელი საკანონმდებლო აქტი. ვინაიდან, აღნიშნულთან დაკავშირებული მთავარი საკითხები უკვე არაერთხელ იქნა განხილული და ბევრგან დაინერა მათზე, ამ ცვლილებების კიდევ ერთხელ გაკრიტიკება აქ ზედმეტად მიგვაჩნია.

2. მართალია, საკანონმდებლო ორგანომ აღნიშნულ წარუმატებლობაზე თვალი დახუჭა, თუმცა ნორმატიულ დონეზე პოზიტიური მოვლენები შეინიშნება:

ა) პარლამენტმა ყველაზე დიდი პოზიტიური ნაბიჯი გადადგა მოსამართლეთა უვადოდ დანიშვნის რეგულაციებით. აღნიშნული მნიშვნელოვნად აძლიერებს მათ დამოუკიდებლობას და ხელს უშლის იმის გამეორებას, რაც წარსულში სამთავრობო ცვლილებების შემდეგ მოხდა. თუმცა, გარკვეულწილად უცნაურია, რომ უზენაეს სასამართლოში ახლად დანიშნული მოსამართლეები უვადოდ ინიშნებიან, ხოლო მოსამართლეები, რომლებიც უკვე რამდენიმე წელია იქ მუშაობენ და, შესაბამისად, ბევრად უფრო გამოცდილნი არიან – არა.

აქა-იქ გაჟღერებული კრიტიკის საპირისპიროდ, არსებობს, ასევე, ობიექტური მიზეზები, რის გამოც პარლამენტმა ახალდანიშნულ მოსამართლეებს სამწლიანი გამოსაცდელი ვადის ბარიერი არ მოუხსნა. გამოსაცდელი ვადა პრობ-

ლემურია არა ზოგადად (რაზეც პასუხისმგებელია კანონმდებელი), არამედ იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს მიერ მისი ბოროტად გამოყენების რისკის გამო. თუმცა, არ შეიძლება პარლამენტის დადანაშაულება, როდესაც სასამართლოს თვითმმართველ ორგანოს აქვს რეპუტაცია, რომ ყოველთვის არ ხელმძღვანელობს ფაქტობრივი და მიუკერძოებელი გარემოებებით მოსამართლეთა უვადოდ დანიშვნის შესახებ გადაწყვეტილების მიღებისას.

ბ) **Checks and Balances**-მიდგომის თვალსაზრისით, ასევე დადებითად უნდა შეფასდეს ის ასპექტიც, რომ, ზოგადად, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს გადაწყვეტილებები ექვემდებარებოდა მკაცრ სასამართლო კონტროლს. თუმცა, საჭიროა უფრო აქტიური და რეალური სასამართლო კონტროლის განხორციელება. გარდა ამისა, სასურველი იქნებოდა მოსამართლეთა მაკონტროლებელი კოლეგიის ფორმირება მოხდეს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოსა და სასამართლო სისტემის ძალაუფლების ცენტრის მხრიდან ყოველგვარი, თუნდაც არაპირდაპირი, გავლენის გარეშე; მაგალითად იმგვარად, რომ საბჭოს წევრების არჩევა მოსამართლეთა მხრიდან ფარული კენჭისყრით ხდებოდეს.

გ) პოზიტიური სიახლეა ისიც, რომ პარლამენტი 2023 წლის ოქტომბრის დასაწყისიდან განიხილავს კანონპროექტებს, რომლებიც, ყოველ შემთხვევაში, ზოგადი ტენდენციის თვალსაზრისით, თითქოსდა დადებითი ცვლილებების მომტანი უნდა იყოს.

3. თუმცა, საკანონმდებლო სფეროში მიღწეულმა შესამჩნევმა პროგრესმა სასამართლო სისტემის შიდა ურთიერთობები დღემდე თითქმის ვერ შეცვალა. ასევე საეჭვოა, რომ ვენეციის კომისიის 2023 წლის 10-11 მარტისა და 2023 წლის 6-7 ოქტომბრის წინადადებებს შეეძლოთ რაიმე გარღვევის გამოწვევა, მაგრამ ამას განაპირობებს არა რეკომენდაციების შინაარსი, არამედ სხვა რამ:

ა) სამართლებრივ სახელმწიფოში ხელისუფლების მესამე შტოსა და სხვა შტოებს შორის, ხელისუფლების განაწილებისა და სასამართლოების ინსტიტუციური დამოუკიდებლობის პრინციპებიდან გამომდინარე, უნდა არსებობდეს გადაულახავი კედელი.

მისი მიზანია დაიცვას ხელისუფლების მესამე შტო გარე გავლენებისაგან. თუმცა, ამ კედლის გარდაუვალი გვერდითი ეფექტი არის ასევე ის, რომ, კონსტიტუციური მიზნების ჭრილობი, „კარგი“ გავლენები, ანუ, სასამართლოს შიგნიდან რეფორმირების და სასამართლოში კანონის უზენაესობის პრინციპის განმტკიცებისაკენ მიმართული საკანონმდებლო ცვლილებები, შეიძლება, რეალურად, ასხლეტილ იქნეს და უშედეგოდ დარჩეს. მაშასადამე, ძალაუფლების ბერკეტების მპყრობელ მოსამართლეებს შეუძლიათ აიფარონ აღნიშნული კედელი და საკანონმდებლო რეფორმირების მცდელობები მეტწილად არაეფექტური დარჩეს.

ბ) პარლამენტს ასეთ ვითარებასთან გამკლავება მხოლოდ ორი გზით შეუძლია:

ან ამ ხელისუფლების მესამე შტოს დამცავ კედლებს უფრო გამტარს გახდის, რათა საკანონმდებლო ორგანოს ჰქონდეს მეტი შესაძლებლობა თავად მოახდინოს გავლენა სასამართლოების შიდა სტრუქტურებზე, ან პარლამენტი გამოიყენებს მის ხელთ არსებულ ყველა საშუალებას სასამართლოში რეფორმების მოძრაობის გასაძლიერებლად.

ა) პირველი გზა მაშინვე ნააწყდება თავის კონსტიტუციურ ზღვარს, რადგან აუცილებელია კედლის არსებობა ხელისუფლების მესამე შტოსა და სხვა შტოებს შორის, ხელისუფლების დანაწილებისა და სასამართლოს დამოუკიდებლობის ინსტიტუციური უზრუნველყოფის გარანტიიდან გამომდინარე. თუმცა, კონსტიტუციური კრიზისის ფონზე, თუ მოხდება კონსტიტუციით გათვალისწინებული ხელისუფლების დანაწილების პრინციპის უმნიშვნელო შესუსტება, რაც გამართლებული იქნება, ქართული სასამართლო სისტემის ძალის ცენტრის ქმედებებიდან გამომდინარე, რომლებიც საფრთხეს უქმნიან განვერდიანების პროცესს, სხვა პრობლემის წინაშე ვდგებით:

მას შემდეგ, რაც კედელი გარკვეულწილად შესუსტდება, არსებობს რისკი იმისა, რომ იგი ვეღარ შეძლებს აღიდგინოს თავისი სიმტკიცე მაშინაც კი, როდესაც, კონსტიტუციური თვალსაზრისით, კრიზისული ვითარება დაძლეული იქნება, ანუ, შესაძლოა სასამართლო ხელისუფ-

ლების მომავალმა ცენტრმაც ვეღარ შეასრულოს საქართველოს კონსტიტუციის 78-ე მუხლით მინიჭებული კონსტიტუციური მანდატი (და დავალება). შესაბამისად, გრძელვადიან პერსპექტივაში, ასეთი მიდგომა შეიცავს მაღალ რისკებს, რადგან მან შეიძლება გამოიწვიოს სასამართლო ხელისუფლების დამოუკიდებლობის ინსტიტუციური გარანტიების სამუდამო შესუსტება.

ბ) ამიტომაც, პარლამენტის ამოსავალი სამოქმედო ხაზი მხოლოდ „საუკეთესოს იმედის ქონის“-პრინციპი შეიძლება გახდეს, თუმცა „საუკეთესოს იმედი“ აღარ არის უტოპია და ის რეალურ შესაძლებლობად გარდაიქმნა საქართველოს მიერ მიღწეული კანდიდატის სტატუსის წყალობით; თუმცა, აღნიშნული არის მხოლოდ შესაძლებლობა, რომელიც პარლამენტმა ჯერ კიდევ უნდა გამოიყენოს:

საუბარია იმ იმედზე (რაც ქვემოთ უფრო დეტალურად იქნება ახსნილი), რომ ქართულ სასამართლო სისტემას, საქართველოს საერთაშორისო პარტნიორების მხარდაჭერით, შეუძლია წარმატებას მიაღწიოს ქართული სასამართლოს შიდა სტრუქტურების ევროპულ ყაიდაზე გარდაქმნის საქმეში. მოსამართლეები ერთადერთი აქტორები არიან, რომლებიც კედლის იმ მხარეს იმყოფებიან, სადაც მთავარი პრობლემების წყაროა მოთავსებული. აქედან გამომდინარე, მათ შეუძლიათ განახორციელონ რეფორმები, რომლებიც აუცილებელია ევროინტეგრაციის პროცესისათვის, შიგნიდან, ხელისუფლების მესამე შტოსა და სხვა შტოებს შორის კონსტიტუციით გარანტირებული კედლის შესუსტების გარეშე.

გ) თუმცა, პარლამენტი არ არის სრულიად უძლეური ქართული სასამართლო ხელისუფლების ძალის ცენტრის წინააღმდეგ:

ქართული სასამართლო სისტემის ამჟამინდელი შიდა სტრუქტურის მკაფიო კრიტიკა და რეფორმაზე ორიენტირებული მოსამართლეების მუდმივი მხარდაჭერა მნიშვნელოვანი მომენტი იქნება აუცილებელი რესტრუქტურისათვის. ასეთი სიგნალები უფრო მეტ გავლენას მოახდენს საქართველოს ევროინტეგრაციის პროცესზე, ვიდრე ნებისმიერი კანონი, რომლის რეალურ განხორციელებასაც ქართული სასამართლო სისტემის ძალაუფლების ცენტრი მთელ

რიგ სფეროებში უბრალოდ არ დაუშვებს. ამისთვის პარლამენტმა უბრალოდ უნდა აღიაროს ერთი მარტივი ჭეშმარიტება – თუ მას სურს, რომ საქართველოს მოქალაქეებმა მოიპოვონ თავიანთი ადგილი ევროპულ ოჯახში, მოსამართლეებმა, ყოველ შემთხვევაში, მათმა უმრავლესობამ მაინც, უნდა მოიკრიბონ გამბედაობა და შინაგანი ძალა, რაც აუცილებელია სასამართლო ხელისუფლების შიდა სტრუქტურის შესაცვლელად.

სანამ პარლამენტართა უმრავლესობა იმ აზრზეა, რომ სასამართლო სისტემაში ძალაუფლების ბოროტად გამოყენება არ ხდება, ის ვერ შეძლებს ამ ზემოთხსენებულ მნიშვნელოვან საქმეში ხელშესახები წვლილის შეტანას. სანამ ის მორალურად აძლიერებს ძალაუფლების ცენტრს და არა ევროპაზე ორიენტირებულ მოსამართლეებს, ის რეალურად აფერხებს აუცილებელი რეფორმების შიგნიდან განხორციელების შესაძლებლობას.

IV.

ამასთან ჩნდება ასევე ერთი ცენტრალური კითხვა — როგორია დღეს უშუალოდ კონკრეტულ სასამართლოებში მიმდინარე პროცესები და მოსამართლეთა ყოველდღიურობა.

1. უპირველეს ყოვლისა, უნდა აღინიშნოს, რომ მცირეა იმ მოსამართლეთა რაოდენობა, რომლებიც ღიად უჭერენ მხარს შიგნიდან რეფორმირების აუცილებლობასა და ევროპული ღირებულებების განმტკიცებას, რაც გასაკვირი არ არის, რადგან ბევრი მოსამართლე, ზემოთ ხსენებული მიზეზების გამო, დაექვედნული და დაშინებულია.

2. თუ საკითხს განსხვავებული პერსპექტივიდან და არა უკვე გამოთქმული კრიტიკის პრიზმაში განვიხილავთ, ანუ საკუთრივ ქცევას, როგორც პარამეტრს, ისე გამოვიყენებთ, საერთო სურათი უფრო მეტ ოპტიმიზმს წარმოშობს. როგორც ჩანს, ქართველი მოსამართლეების უმრავლესობა უკვე ატარებს ევროპულ ღირებულებებს ყოველდღიურ საქმიანობაში.

ეს იმას არ ნიშნავს, რომ ყველაფერი კარგად მიდის. თუმცა, ქართულ სასამართლო სისტემა-

ში არსებობს ბაზისი, რომელსაც შეიძლება დაემყაროს ევროპული სტანდარტების მქონე სასამართლო. განსაკუთრებით იმედისმომცემია ის, რომ ქართველ მოსამართლეებს შორის უკვე არსებობს რამდენიმე შუქურა, რომლებიც შეიძლება მისაბაძი მაგალითი გახდნენ იმ მოსამართლეთათვის, რომლებსაც დღესაც სჭირდებათ გარკვეული დახმარება ორიენტირებაში. აღნიშნულს ამჟამად ართულებს ის ფაქტი, რომ, ერთი მხრივ, ეს შუქურები ყოველთვის იქ არ არიან, სადაც უნდა იყვნენ და, მეორე მხრივ, ამ შუქურების შუქი ნაწილობრივ დაჩრდილულია სასამართლო სისტემის ძალაუფლების ცენტრის ქმედებების გამო. ნებისმიერ შემთხვევაში, სასამართლოს შიდა სტრუქტურის რეფორმის გადამწყვეტი დაბრკოლება არ არის მოსამართლეთა უმრავლესობის შინაგანი დამოკიდებულება, არამედ, მათი უკვე ნახსენები დაშინება და გაურკვევლობა. თუ შესაძლებელი იქნებოდა ამ დაბრკოლების დაძლევა, ქართული სასამართლო ხელისუფლება ძალიან დიდ ნაბიჯს, ალბათ გადამწყვეტ ნაბიჯსაც კი, გადადგამდა „ევროპისთვის მონიფულუობის“ გზაზე.

V.

პირველ თავში ნახსენები ხუთი თეზისის საფუძველზე, ცვლილებების წარმატებული მენეჯმენტისთვის აუცილებელია შემდეგი:

1. არ უნდა ველოდოთ, რომ ძალაუფლების ცენტრის პერსონალური ბირთვი სასამართლო სისტემის განახლების ძრავი აღმოჩნდება. პირიქით, წარსული გამოცდილებიდან გამომდინარე, უნდა ვივარაუდოთ, რომ ძალაუფლების ცენტრის უპირველესი მიზანი საკუთარი ძალაუფლების შენარჩუნება იქნება.

ამიტომაც, გარდაუვალი რეფორმების პროცესს ბიძგი უნდა მისცენ იმ მოსამართლეებმა, რომლებიც უკვე ემხრობიან ცვლილებების განხორციელების აუცილებლობას. სანამ მოსამართლეთა ეს შედარებით მცირე ჯგუფი მარტო იქნება, მათი ძალისხმევა შედეგს, ალბათ, ვერ გამოიღებს. ისინი, სავარაუდოდ, დამარცხდებიან იმიტომ, რომ ძალაუფლების ცენტრს ამ მომენტში აქვს ქსელი, რომელიც გაბმულია მთელ სა-

სამართლო სისტემაში და რომლის მეშვეობითაც მოახერხებენ მხოლოდ რამდენიმე მოსამართლის მიერ მხარდაჭერილი განახლების პროცესის შეფერხებას.

წარმატებული იქნება თუ არა სასამართლო სისტემის შიგნიდან განხორციელებული რეფორმა, პირველ რიგში, დამოკიდებულია იმაზე, თუ როგორ მოიქცევა მოსამართლეთა უმრავლესობა, რომელიც აქამდე შიშის გამო დუმდა. ეს ეხება განსაკუთრებით მენეჯმენტის იმ წევრებს, რომელთა პირადი მისწრაფებები საქართველოს მოქალაქეთა აბსოლუტური უმრავლესობის მისწრაფებებს ემთხვევა, კერძოდ, საქართველოს ევროპის ნაწილად ხილვის სურვილს – საქართველო, როგორც ევროკავშირის წევრი. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, გადამწყვეტია, თუ რა იქნება მოსამართლეთა უმრავლესობის მთავარი მამოძრავებელი და რა არჩევანს გააკეთებენ ისინი – აირჩევენ დაჰყვნენ დაშინებას თუ მზად იქნებიან აქტიური მონაწილეობა მიიღონ ქართული სასამართლო სისტემის შიდა სტრუქტურის შეცვლაში და ამით მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანონ საქართველოს ევროპული ოცნების რეალობად ქცევის საქმეში.

ხატოვნად რომ შევაფასოთ, იმ მოსამართლეთა მხარდაჭერა, რომლებიც უკვე ღიად პროევროპულ პოზიციაზე არიან და ცდილობენ ევროპული ღირებულებების დამკვიდრებას ქართულ სასამართლოებში, ევროკავშირის მხრიდან აღქმული იქნებოდა ქართული პოლიტიკისა და სამოქალაქო საზოგადოების მიერ გადადგმულ პირველ შემხვედრ ნაბიჯად. მაგრამ არანაკლებ მნიშვნელოვანია, უკვე მეორე საფეხურზე, გამოვარკვიოთ მოსამართლეთა უმრავლესობის დუმის მიზეზები და მოტივაცია მივცეთ, რათა დუმილი დაარღვიონ და უშუალოდ მოქმედებაზე გადავიდნენ, რადგან, თუ საქართველო ევროპისკენ ისწრაფვის, სხვა ალტერნატივა არ არსებობს და, შესაბამისად, პასუხისმგებლობის ხვედრითი წილი, ქართული სასამართლო სისტემისა და საქართველოს მოქალაქეების კეთილდღეობაზე, ეკისრება ყველა მოსამართლეს, ვინც აქამდე დუმდა, განსაკუთრებით მაშინ, თუ ისინი სასამართლოს მმართველ რგოლში არიან წარმოდგენილნი.

2. ეს უკვე ნათელიყოფს, რომ წარმატებული რეფორმის პროცესი მოითხოვს ცვლილებების პროფესიონალურ მენეჯმენტს. ძალაუფლების ცენტრის ბირთვი ორგანიზებულია მაღალპროფესიონალურად და, მასთან დაახლოებული ადამიანების მეშვეობით, ყველგან არის წარმოდგენილი. რეფორმისათვის მოძრაობას შეუძლია უპირატესობა მოიპოვოს ამ სტრუქტურების წინააღმდეგ მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ იგი მას დაენევა ამ ნაწილში და თავადაც მაღალპროფესიონალური სტრუქტურით იქნება წარმოდგენილი და ორგანიზებული.

VI.

არსებული სიტუაციიდან გამომდინარე, **ევროკავშირის** შემდგომი ნაბიჯები ფუნდამენტური მნიშვნელობისაა.

1. ყველა ქართველმა მოსამართლემ შესანიშნავად უწყის ევროკავშირის მოთხოვნების შესახებ და ქართველ მოსამართლეთა აბსოლუტურ უმრავლესობას სურს, რომ საქართველო ევროკავშირის წევრი ქვეყანა გახდეს. **საერთაშორისო სიტუაცია და საგარეო ჩარჩო-წინაპირობები სასამართლო სისტემის შიგნიდან რეფორმირებისათვის ასეთი ოპტიმალური აქამდე არასოდეს ყოფილა.** თუმცა, წარმატებული განახლების პროცესი თავისით ვერ დაიწყება და ვერ განხორციელდება.

ევროკავშირისათვის ცნობილია, რომ ინტეგრაციის პროცესს აქვს ქართველი მოსამართლეების უმრავლესობის მხარდაჭერა. თუმცა, ზუსტად ისევე, როგორც თავად სახელმწიფო ხელისუფლება, ევროკავშირიც აწყდება ბარიერს სასამართლო ხელისუფლების შიდა სტრუქტურების სახით, რაც სრულებით არაევროპულად არის ორგანიზებული. გარდა ამისა, ევროკავშირის მოქმედების ჩარჩო ძალზე შეზღუდულია, ერთი მხრივ, საქართველოს სახელმწიფო სუვერენიტეტის და, მეორე მხრივ, ხელისუფლების დანაწილებისა და სახელმწიფოს მესამე შტოს ინსტიტუციური დამოუკიდებლობის გამო.

თუმცა, ევროკავშირი ფლობს ისეთ ბერკეტს, როგორიც საქართველოს ხელისუფლებას არ აქვს, და ეს ბერკეტი უნდა გამოიყენოს სამართ-

ლებრივი სახელმწიფოს პრინციპით ნებადართული ყველა ფორმით – ევროკავშირის შეუძლია ნათელყოფს, თუ რომელი შიდა სასამართლო სტრუქტურებია აუცილებელი იმისათვის, რომ ქართული სასამართლო ევროპული ღირებულებებისა და სამართლებრივი თანამეგობრობის წინააღმდეგ გახდეს. სამომავლოდ, ქართულ სასამართლო სისტემაში ვერავინ გაიმართლებს თავს იმით, რომ მან არ უწყოდა მისი პირადი პასუხისმგებლობის შესახებ საქართველოს ევროინტეგრაციის პროცესში. თითოეულმა მოსამართლემ, მათ შორის, იმ მოსამართლეებმაც, ვინც მენეჯმენტში არიან წარმოდგენილნი, უნდა გადაწყვიტონ, სურთ თუ არა, უარი თქვან სასამართლოს შიდა სტრუქტურების რეფორმაზე, მუქარისა და შიშის გამო, თუ სურთ გამოიჩინონ გამბედაობა და მოიკრიბონ შინაგანი ძალა იმისათვის, რათა საკუთარი წვლილი შეიტანონ საქართველოს ევროკავშირში გაწევრიანებაში.

2. რა შეუძლია ევროკავშირის გააკეთოს იმისათვის, რომ მდუმარე მოსამართლეთა უმრავლესობა დაარწმუნოს, რომ მათ, როგორც საკუთარი თავის, ისე საქართველოს მოქალაქეებისა და მომავალი თაობების წინაშე მართებთ გამბედაობა და შინაგანი სიმტკიცე?

ა) ქართველმა მოსამართლეებმა უნდა იცოდნენ, რომ სასამართლო რეფორმის მიზანი არა პერსონალური, არამედ სტრუქტურული განახლებაა. მათ უნდა იცოდნენ, რომ ევროპულ სასამართლოში ვერ იქნება ადგილი იმ მოსამართლეთათვის, რომლებმაც მძიმე თანამდებობრივი გადაცდომები ჩაიდინეს. თუმცა, მათ ასევე უნდა იცოდნენ, რომ ევროპული ოჯახის ნევრად ქცევის შემთხვევაში, არა მხოლოდ გათავისუფლებიან თანამდებობის დაკარგვის მუდმივი შიშისაგან, არამედ შეეძლებათ აკეთონ საკუთარი საქმე მათი შინაგანი რწმენის კარნახით.

მოსამართლისათვის ამ თავისთავად ცხადი გარანტიის დაპირება, ევროპული პერსპექტივიდან შეიძლება ცოტათი გასაკვირი ჩანდეს, მაგრამ ამისთვის არსებობს საკმარისი მიზეზები, რომლებიც ქართული სასამართლო ხელისუფლების ძალის ცენტრის მიერ წარსულში განხორციელებული ქმედებებიდან გამომდინარეობს.

ბ) ასევე სასარგებლო იქნებოდა მკაფიო სიგნალის გაგზავნა, რომ ევროკავშირის წარმოდგენები იმასთან დაკავშირებით, თუ როგორი უნდა იყოს მოსამართლე, რეალურად განსხვავებულია იმ მოსამართლეებში, რომლებიც ამჟამად „დაუმორჩილებლად“ მოიხსენებიან (სინამდვილეში – ევროპული ღირებულებების მხარდამჭერი). აღნიშნული მესიჯი უნდა გაჟღერდეს იმ საერთო განცხადების ფარგლებში, რომ განვევრიანების მოთხოვნები მანამდე ვერ იქნება დაკმაყოფილებული, სანამ არსებობს კონკრეტული ნიშნები იმისა, რომ ამ ე. წ. დაუმორჩილებელ მოსამართლეებს, ევროპული ღირებულებების დაცვის გამო, ეშინიათ არ დაისაჯონ პროფესიული თვალსაზრისით და არ იქნენ გარიყულნი სასამართლო სისტემიდან.

გ) გარდა ამისა, სასურველია ევროკავშირმა გადადგას გარკვეული ნაბიჯები, რათა ევროპული ორიენტაციის მოსამართლეებმა შეუფერხებლად მოახერხონ ორგანიზება და ჰქონდეთ შესაძლებლობა, თანაბარი შანსების პირობებში, მონაწილეობა მიიღონ სასამართლოს შიგნით პოზიციის ფორმირების პროცესში. აღნიშნული თანაბარი შესაძლებლობების მისაღწევად, აუცილებელია, სულ მცირე, ლოჯისტიკური, შესაძლოა, ასევე, სხვა ტიპის მხარდაჭერის განეცაც ამ მოსამართლეთა წარმომადგენლობითი ორგანოსათვის. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ძალაუფლების ცენტრი, რომელსაც აქვს ყოვლისმომცველი ინფრასტრუქტურა აზრის ფორმირებაზე ზეგავლენის მოსახდენად, შეინარჩუნებს თავის ამ დიდ უპირატესობას.

დ) რა თქმა უნდა, საქართველოშიც საჭიროა ევროკავშირში გაწევრიანების ყველა კანდიდატისთვის შეთავაზებული საკონსულტაციო საქმიანობის განხორციელება.

განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დაეთმოს მოსამართლეთა პროფესიული კვალიფიკაციის ამაღლებას. საქართველოში მოსამართლეთა პროფესიული გადამზადება წლების განმავლობაში უგულებელყოფილი იყო სასამართლო სისტემის ძალაუფლების ცენტრის მიერ, რის გამოც, დღეს, პროფესიული კვალიფიკაციის მხრივ, შეინიშნება მნიშვნელოვანი განსხვავებები სასამართლო სისტემაში. ზოგიერთი მოსამართლის დაწინაურებამ, ცალკეულ შემთხვევაში,

ასევე შექმნა შთაბეჭდილება, რომ სასამართლო სისტემის ძალაუფლების ცენტრი საკადრო გადამწყვეტილების მიღებისას, უკეთეს შემთხვევაშიც კი, მხოლოდ მეორეხარისხოვან მნიშვნელობას ანიჭებს მაღალპროფესიულ კვალიფიკაციას.

მოსამართლეები ძალაუფლების ცენტრის ამ ქმედებებზე განსხვავებულად რეაგირებდნენ.

ზოგმა აღნიშნული გაიგო იმგვარად, რომ ეს პროფესიული სწავლება კარიერული წინსვლისათვის საერთოდ არ არის საჭირო. სხვებმა კი, მიუხედავად ამგვარი დამოკიდებულებისა, მოსამართლეობის ძირითად მოთხოვნად მაინც მაღალი პროფესიული კვალიფიკაცია მიიჩნიეს და გაიარეს შემდგომი ტრენინგები საკუთარი ინიციატივით. სხვა ფაქტორებთან ერთად, ამ განსხვავებულმა მიდგომამ განაპირობა ის, რომ არსებობენ, როგორც ჩინებული კვალიფიკაციის მქონე მოსამართლეები (მათ შორის პირველი და მეორე ინსტანციის სასამართლოებში), ასევე მოსამართლეები, რომლებსაც მომავალში პროფესიული ცოდნის ნაკლებობის კომპენსირება მოუწევთ. აღნიშნული შეუძლებელი იქნება ევროკავშირის შესაბამისი სასწავლო შეთავაზებების გარეშე.

ე) საბოლოო მონიტორინგი გარდაუვალია. მიუხედავად ამისა, აღნიშნული ფრთხილად უნდა იქნეს გაჟღერებული, ვინაიდან, როდესაც მონიტორინგი ეხება ქართულ სასამართლო სისტემას, ყველაფერი, მათ შორის, რაც ფართო მნიშვნელობით „კონტროლად“ შეიძლება იყოს გაგებული, წარსული გამოცდილების ფონზე, გაურკვევლობას იწვევს. ამიტომაც, მისასაღმებელი იქნება, თუ ევროკავშირის მონიტორინგი მაქსიმალურად სენსიტიურად და ფრთხილად ჩატარდება.

ვ) ე. წ. ვეთინგ-პროცესის² ჩატარება, ამის საპირისპიროდ, შეიძლება კონტრპროდუქტიულიც კი ჩანდეს.

პირველ რიგში, კანონის უზენაესობასთან შესაბამისობის კუთხით, მოსამართლეთა ქცევა, ძირითადად, უპრობლემოა, რაც ნიშნავს იმას, რომ ყოვლისმომცველი შემოწმების პროცესი,

ალბათ, არათანაზომიერ რესურსს მოითხოვს. თუკი, ზოგიერთ მოსამართლესთან მიმართებით არსებობს ეჭვები, კანონის უზენაესობის დაცვის კუთხით, საქართველოს კანონმდებლობა ითვალისწინებს შემოწმებისა და, საჭიროების შემთხვევაში, სანქცირების შესაძლებლობას. როგორც უკვე აღვნიშნეთ, ამ ინსტრუმენტების გამოყენება ქართული სასამართლო სისტემის წარმომადგენელი პასუხისმგებელი პირების მიერ აუცილებელია.

ამ, უფრო სამართლებრივი, პრობლემებისაგან დამოუკიდებლად, ვეთინგ-პროცესის განხორციელება, უპირველეს ყოვლისა, ტაქტიკურად არაგონივრული იქნებოდა. როგორც რამდენჯერმე აღვნიშნა, ბევრი ქართველი მოსამართლე დაეჭვებულია. დაახლოებით ათი წლის წინ, სასამართლო ხელისუფლების ძალაუფლების ცენტრმა დააფიქსირა შეშფოთება, რომ მოსამართლის პროფესიული საქმიანობის შემოწმებამ შეიძლება გამოიწვიოს მათი სამსახურიდან დათხოვა. ამან მნიშვნელოვნად შეუწყო ხელი იმ ფაქტს, რომ ბევრი მოსამართლე, რომლებიც იმ დროს რეფორმებისკენ მიისწრაფოდნენ, გადავიდნენ ძალაუფლების ცენტრის მხარეს, რომელიც მათ, სავარაუდო გარანტიებს დაჰპირდა. გასაკვირი არ იქნება, თუ სასამართლო სისტემის ძალაუფლების ცენტრი ვეთინგ-პროცედურის გამოცხადებას გამოიყენებს მოსამართლეთა შორის ცვლილებების შიშის დასაწერად, რითაც სასამართლოს შიგნიდან რეფორმირების პროცესს შეაფერხებს.

VII.

დასკვნის სახით, ზემოაღნიშნული ნიშნავს, რომ ქართველი მოსამართლეების აბსოლუტური უმრავლესობა, საკუთარი მუშაობის მეთოდებისა და შინაგანი დამოკიდებულების თვალსაზრისით, მზად არის ევროპისთვის. თუმცა, სასამართლო სისტემაში არსებული ძალაუფლების სტრუქტურები მნიშვნელოვან დეფიციტს ავლენენ კანონის უზენაესობის კუთხით. ევროკავშირის კანდიდატის სტატუსის მოპოვება

² Vetting-Verfahren - წარმოადგენს მოსამართლეთა შემოწმების ფორმას, როდესაც მოსამართლეები მოწმეებიან პროფესიულ შესაბამისობაში, ფინანსურ

გარემოებებსა და კეთილსინდისიერებაში. თარჯიმნის შენიშვნა.

უნიკალურ შესაძლებლობას იძლევა ამ სიტუაციის ძირეულად შესაცვლელად. თუმცა, ამისთვის თითოეულმა ქართველმა მოსამართლემ უნდა იცოდეს, რომ ახლა მან პირადად უნდა მიი-

ღოს გადაწყვეტილება ან ევროპის სასარგებლოდ, ან მის წინააღმდეგ — არცერთ მოსამართლეს აღარ აქვს უფლება იყოს უბრალოდ „ვნახოთ, რა იქნება“-ცხოვრების წესს მინდობილი.